

EVROPSKÁ UNIE

EVROPSKÝ PARLAMENT

RADA

**Brusel 11. dubna 2024
(OR. en)**

**2022/0117(COD)
LEX 2313**

**PE-CONS 88/1/23
REV 1**

**JUSTCIV 200
FREMP 381
AUDIO 131
JAI 1701
CODEC 2558**

**SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY O OCHRANĚ OSOB ZAPOJENÝCH
DO ÚČASTI VEŘEJNOSTI PŘED ZJEVNĚ NEOPODSTATNĚNÝMI ŽALOBNÍMI NÁVRHY
NEBO ZNEUŽÍVAJÍCÍMI SOUDNÍMI ŘÍZENÍMI („STRATEGICKÁ SOUDNÍ ŘÍZENÍ PROTI
ÚČASTI VEŘEJNOSTI “)**

**SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY
(EU) 2024/...**

ze dne 11. dubna 2024

**o ochraně osob zapojených do účasti veřejnosti
před zjevně neopodstatněnými žalobními návrhy nebo zneužívajícími soudními řízeními
(„strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti“)**

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 81 odst. 2 písm. f) této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru¹,

po předložení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

v souladu s řádným legislativním postupem²,

¹ Úř. věst. C 75, 28.2.2023, s. 143.

² Postoj Evropského parlamentu ze dne 27. února 2024 (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku) a rozhodnutí Rady ze dne 19. března 2024.

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Unie si vytyčila cíl zachovávat a rozvíjet se jako prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zajištěn volný pohyb osob. K vytvoření takového prostoru má Unie přijmout mimo jiné i opatření týkající se justiční spolupráce v občanských věcech s přeshraničním dopadem, která jsou nezbytná k odstraňování překážek řádného průběhu občanskoprávních řízení. Tento cíl by měl být v případě potřeby naplňován podporou slučitelnosti pravidel občanského soudního řízení, jež jsou platná v členských státech.
- (2) Článek 2 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“) uvádí, že Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin.
- (3) V čl. 10 odst. 3 Smlouvy o EU se uvádí, že každý občan Unie má právo podílet se na demokratickém životě Unie. Listina základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) mimo jiné upravuje právo na respektování soukromého a rodinného života, právo na ochranu osobních údajů, svobodu projevu a informací, která zahrnuje respektování svobody a plurality sdělovacích prostředků, svobodu shromažďování a sdružování a právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces.

- (4) Právo na svobodu projevu a informací, jak je zavedeno v článku 11 Listiny, zahrnuje právo zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování veřejné moci a bez ohledu na hranice. Článku 11 Listiny je nezbytné dát smysl a rozsah, jaký má odpovídající článek 10 Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen „EÚLP“) o právu na svobodu projevu, jak jej vykládá Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“).
- (5) Evropský parlament ve svém usnesení ze dne 11. listopadu 2021 o posílení demokracie a svobody a plurality sdělovacích prostředků v Unii vyzval Komisi, aby navrhla balíček právně nezávazných i závazných právních předpisů, který by řešil rostoucí počet strategických soudních řízení proti účasti veřejnosti týkajících se novinářů, nevládních organizací, akademických pracovníků a občanské společnosti v Unii. Evropský parlament vyjádřil potřebu legislativních opatření v oblasti občanského a trestního práva procesního, jako jsou mechanismus zamítnutí v rané fázi v případě zneužívajících občanskoprávních soudních řízení, právo na náhradu nákladů vynaložených žalovaným v plné výši a právo na náhradu škody. Usnesení ze dne 11. listopadu 2021 rovněž zahrnovalo výzvu k odpovídající odborné přípravě soudců a právníků v oblasti strategických soudních řízení proti účasti veřejnosti, k vytvoření zvláštního fondu pro poskytování finanční podpory obětem strategických soudních řízení proti účasti veřejnosti a k zavedení veřejně přístupného rejstříku soudních rozhodnutí přijatých v tomto druhu případů. Mimoto Evropský parlament vyzval k revizi nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012³ a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007⁴ s cílem zabránit využívání nejvýhodnější právní ochrany před urážkou na cti („libel tourism“) nebo spekulativnímu výběru jurisdikce („forum shopping“).

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 351, 20.12.2012, s. 1).

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) (Úř. věst. L 199, 31.7.2007, s. 40).

- (6) Účelem této směrnice je odstranit překážky pro řádný průběh občanskoprávních řízení a zároveň poskytnout ochranu fyzickým a právnickým osobám, které se v záležitostech veřejného zájmu podílejí na účasti veřejnosti, včetně novinářů, vydavatelů, mediálních organizací, oznamovatelů („whistleblowers“) a obránců lidských práv, jakož i organizací občanské společnosti, nevládních organizací, odborů, umělců a výzkumných a akademických pracovníků před soudními řízeními, jež jsou proti nim zahajována s cílem odradit je od zapojování se do účasti veřejnosti.
- (7) Právo na svobodu projevu je základním právem, které by mělo být uplatňováno se smyslem pro povinnost a odpovědnost, s přihlédnutím k základnímu právu lidí na získávání nestranných informací a k dodržování základního práva na ochranu pověsti, osobních údajů a soukromí. V případě rozporu mezi těmito právy musí mít každá strana přístup k soudům s náležitým ohledem na zásadu spravedlivého procesu. Za tímto účelem by tato směrnice měla ponechat na úvaze soudu, jemuž byla věc předložena, jak posoudí, zda je použití příslušných záruk v konkrétním případě vhodné. Soud by tak v rámci takového uvážení neměl použít příslušné záruky, pokud například není účast veřejnosti prováděna v dobré víře, jako když jsou prostřednictvím účasti veřejnosti žalovaným šířeny dezinformace nebo vznášena vykonstruovaná nařčení s cílem poškodit pověst žalobce.

- (8) Novináři hrají důležitou roli při usnadňování veřejné diskuse a sdělování a přijímání informací, názorů a myšlenek. Měli by mít možnost vykonávat svou činnost efektivně a beze strachu a tím zajistit, aby občané měli v evropských demokraciích přístup k rozmanitým názorům. Nezávislá, profesionální a odpovědná žurnalistika a přístup k rozmanitým informacím jsou klíčovými pilíři demokracie. Je nutné, aby byl novinářům poskytnut nezbytný prostor k tomu, aby mohli přispívat k otevřené, svobodné a spravedlivé diskusi a bojovat proti dezinformacím, manipulaci s informacemi a vměšování, a to v souladu s etikou žurnalistiky, a aby jim byla poskytnuta ochrana, pokud jednají v dobré víře.
- (9) Tato směrnice neposkytuje definici novináře, neboť jejím cílem je chránit všechny fyzické nebo právnické osoby, které jsou zapojeny do účasti veřejnosti. Je však třeba zdůraznit, že žurnalistika je vykonávána řadou aktérů, včetně reportérů, analytiků, sloupkařů a bloggerů, jakož i dalších osob, které se zapojují ve formě vlastního publikování v tištěné podobě, na internetu nebo jinde.
- (10) Zvláště investigativní novináři a mediální organizace hrají klíčovou roli při odhalování a potírání organizované trestné činnosti, zneužívání moci, korupce, porušování základních práv a extremismu. Jejich práce s sebou nese obzvlášť vysoká rizika a zažívají rostoucí množství útoků, vražd a výhrůžek, jakož i zastrašování a obtěžování. Je zapotřebí důkladného systému záruk a ochrany, který by investigativním novinářům umožnil, aby plnili svou stěžejní roli strážců ve věcech veřejného zájmu, aniž by se museli obávat potrestání za hledání pravdy a informování veřejnosti.

- (11) Obránci lidských práv by měli mít možnost aktivně se účastnit veřejného života a prosazovat odpovědnost bez obav ze zastrašování. Obránci lidských práv zahrnují jednotlivce, skupiny a organizace občanské společnosti, kteří podporují a chrání všeobecně uznávaná lidská práva a základní svobody. Obránci lidských práv jsou proto odhodláni prosazovat a chránit občanská, politická, hospodářská, sociální, kulturní, environmentální a klimatická práva a práva žen a osob LGBTIQ+ a bojovat proti přímé či nepřímé diskriminaci, jak je uvedeno v článku 21 Listiny. S ohledem na politiky Unie v oblasti životního prostředí a klimatu by měla být pozornost věnována rovněž obráncům práv v oblasti životního prostředí, neboť hrají důležitou úlohu v evropských demokraciích.
- (12) Další důležití účastníci veřejné diskuse, jako jsou akademičtí a výzkumní pracovníci nebo umělci, si rovněž zasluhují odpovídající ochranu, neboť mohou být rovněž cílem strategických soudních řízení proti účasti veřejnosti. V demokratické společnosti by měli mít možnost vyučovat, učit se, provádět výzkum, vystupovat na umělecké scéně a komunikovat, aniž by se museli obávat odvetných opatření. Akademičtí a výzkumní pracovníci zásadním způsobem přispívají k veřejné diskusi a šíření znalostí, zajišťují, aby demokratická diskuse mohla probíhat na informovaném základě, a potírají dezinformace.
- (13) Zdravá a prosperující demokracie vyžaduje, aby se lidé mohli aktivně účastnit veřejné diskuse bez neoprávněných zásahů veřejné moci nebo jiných vlivných subjektů, ať už vnitrostátních, či zahraničních. Pro zajištění smysluplné účasti by lidé měli mít přístup ke spolehlivým informacím, které jim umožní vytvářet si vlastní názory a uplatňovat vlastní úsudek ve veřejném prostoru, v němž lze svobodně vyjadřovat rozdílné názory.

- (14) K podpoře tohoto prostředí je důležité chránit fyzické a právnické osoby před zneužívajícími soudními řízeními proti účasti veřejnosti. Tato soudní řízení nejsou zahajována za účelem přístupu ke spravedlnosti, nýbrž s cílem umlčet veřejnou diskusi a zabránit vyšetřování porušování unijního a vnitrostátního práva a podávání zpráv o nich, typicky za použití obtěžování a zastrašování.
- (15) Strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti často iniciují vlivné subjekty, například jednotlivci, lobbistické skupiny, společnosti, politikové a státní orgány ve snaze umlčet veřejnou diskusi. Často v nich dochází k nerovnováze sil mezi stranami, kdy žalobce má silnější finanční či politickou pozici než žalovaný. Ačkoliv se nejedná o nezbytný prvek těchto případů, nerovnováha sil, pokud existuje, výrazně zvyšuje škodlivé dopady, jakož i odrazující účinky soudních řízení proti účasti veřejnosti. Dojde-li ke zneužití hospodářské výhody nebo politického vlivu žalobce vůči žalovanému spolu s neexistujícím právním opodstatněním, vzbuzuje to zvláštní obavy, pokud jsou dotčená soudní řízení financována přímo nebo nepřímo ze státních rozpočtů a pokud jsou kombinována s dalšími nepřímými nebo přímými státními opatřeními namířenými proti nezávislým mediálním organizacím, nezávislé žurnalistice a občanské společnosti.

- (16) Soudní řízení proti účasti veřejnosti mohou mít nepříznivý dopad na důvěryhodnost a pověst fyzických a právnických osob, jež jsou zapojeny do účasti veřejnosti, a mohou vyčerpat jejich finanční i jiné zdroje. V důsledku těchto řízení by mohlo být zveřejnění informace o záležitosti veřejného zájmu pozdrženo nebo by mu mohlo být zcela zabráněno. Délka řízení a finanční tlak může mít na fyzické a právnické osoby, jež jsou zapojeny do účasti veřejnosti, odrazující účinek. Existence takových praktik tedy může mít odrazující účinek na jejich práci, neboť přispívá k autocenzuře v očekávání možných budoucích soudních řízení, což vede k ochuzení veřejné diskuse ke škodě pro celou společnost.
- (17) Osoby, proti nimž se vedou zneužívající soudní řízení proti účasti veřejnosti, mohou čelit několika řízením současně, někdy zahájeným v několika jurisdikcích. Tato směrnice se vztahuje pouze na věci občanské nebo obchodní povahy s mezinárodním prvkem, ačkoli praktiky, jejichž cílem je bránit účasti veřejnosti, omezovat ji nebo ji sankcionovat, mohou zahrnovat rovněž správní nebo trestní věci nebo kombinaci různých druhů řízení. Řízení zahájená v jurisdikci jednoho členského státu proti osobě s bydlištěm či sídlem v jiném členském státě jsou pro žalovaného obvykle složitější a nákladnější. Žalobci v soudních řízeních proti účasti veřejnosti by rovněž mohli využívat procesních nástrojů k prodloužení délky sporu a zvýšení jeho nákladů a podávat žaloby v jurisdikci, kterou považují za příznivou pro svůj případ, namísto jurisdikce, jež je k projednání žaloby nejvhodnější („forum shopping“). Finanční tlak, délka a různorodost řízení a hrozba sankcí představují mocné nástroje k zastrašování a umlčování kritických hlasů. Tyto praktiky rovněž zbytečně a škodlivě zatěžují soudní systémy a vedou ke zneužívání jejich zdrojů, a představují tedy zneužívání těchto soudních systémů.

- (18) Záruky stanovené touto směrnicí by se měly vztahovat na každou fyzickou či právnickou osobu, která je přímo či nepřímo zapojena do účasti veřejnosti. Měly by rovněž chránit fyzické nebo právnické osoby, které profesně či osobně podporují jinou osobu, pomáhají jí nebo jí poskytují zboží či služby, a to za účelem přímo souvisejícím s účastí veřejnosti v záležitosti veřejného zájmu, jako jsou právníci, rodinní příslušníci, poskytovatelé internetu, vydavatelství nebo tiskárny čelící soudním řízením nebo hrozbě takových řízení, a to za podporování, pomáhání, poskytování zboží nebo služeb osobám, proti nimž jsou strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti vedena.
- (19) Tato směrnice by se měla vztahovat na všechny druhy právních nároků nebo žalob občanskoprávní nebo obchodní povahy s přeshraničním dopadem projednávané v občanskoprávním řízení, bez ohledu na povahu soudu. To zahrnuje postupy pro předběžná a zajišťovací opatření, protinávrhy nebo jiné prostředky nápravy, které jsou dostupné podle jiných nástrojů. Pokud jsou v trestním řízení uplatňovány občanskoprávní nároky, měla by se tato směrnice použít, pokud se posuzování těchto nároků plně řídí občanským právem procesním. Tato směrnice by se však neměla uplatnit v případě, kdy se posuzování těchto nároků řídí zcela či částečně trestním právem procesním.

- (20) Tato směrnice by se neměla vztahovat na žalobní nároky vyplývající z odpovědnosti státu za jednání či opomenutí při výkonu státní moci (*acta iure imperii*), nebo na žalobní nároky vůči osobám jednajícím jménem státu, ani na odpovědnost za jednání orgánů veřejné moci, včetně odpovědnosti osob pověřených výkonem veřejné moci. Členské mohou rozšířit rozsah procesních záruk stanovených v této směrnici na takové nároky podle vnitrostátního práva. V souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora Evropské unie může soudní řízení stále spadat do oblasti působnosti „občanských a obchodních věcí“, jak je uvedeno v této směrnici, jestliže je účastníkem řízení stát nebo veřejnoprávní subjekt, pokud k jednání nebo opomenutí nedošlo při výkonu státní moci. Tato směrnice by se neměla vztahovat na trestní věci nebo rozhodčí řízení.
- (21) Tato směrnice stanoví minimální pravidla, která členským státům umožňují přijmout nebo ponechat v platnosti ustanovení, jež jsou příznivější pro osoby zapojené do účasti veřejnosti, včetně vnitrostátních ustanovení, jež stanoví účinnější procesní záruky, jako je režim odpovědnosti zachovávající a chránící právo na svobodu projevu a informací. Provádění této směrnice by nemělo sloužit k ospravedlnění jakéhokoli zhoršení úrovně ochrany, která již v jednotlivých členských státech existuje.

- (22) Účastí veřejnosti by se mělo rozumět pronesení jakéhokoli výroku nebo provádění jakékoliv činnosti fyzickou či právnickou osobou při výkonu základních práv, jako je právo na svobodu projevu a informací, svobodu umění a vědy, nebo svobodu shromažďování a sdružování, které se týkají stávajícího nebo budoucího veřejného zájmu, včetně vytvoření, vystavení, inzerování či jiné propagace novinářských, politických, vědeckých, akademických, uměleckých, komentářových nebo satirických sdělení, publikací nebo děl a marketingových činností. Budoucí veřejný zájem odkazuje na skutečnost, že určitá záležitost by zatím nemusela být předmětem veřejného zájmu, ale mohla by se jím stát, jakmile se o ní veřejnost dozví, například prostřednictvím zveřejnění. Účast veřejnosti může rovněž zahrnovat činnosti související s výkonem akademické a umělecké svobody, práva na svobodu sdružování a pokojného shromažďování, jako je organizace lobbistických činností, demonstrací a protestů nebo účast na nich, nebo činnosti plynoucí z výkonu práva na řádnou správu a práva na účinnou právní ochranu, jako je podávání žalobních návrhů k soudům či návrhů správním orgánům a účast na veřejných jednáních. Účast veřejnosti by měla zahrnovat rovněž přípravné, podpůrné nebo pomocné činnosti, které mají přímou a nedílnou spojitost s výrokiem nebo činností, na které cílí strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti za účelem potlačení účasti veřejnosti. Takové činnosti by se měly přímo týkat konkrétního aktu účasti veřejnosti nebo by měly být založeny na smluvním vztahu mezi skutečným cílem strategických soudních řízení proti účasti veřejnosti a osobou, která poskytuje přípravnou, podpůrnou nebo pomocnou činnost. Podání žalobního návrhu nikoli proti určitému novináři nebo obránci lidských práv, ale proti internetové platformě, na níž zveřejňují svoji práci, nebo proti společnosti, která tiskne určitý text, nebo obchodu, který daný text prodává, může být účinnou cestou k umlčení účasti veřejnosti, jelikož bez takových služeb nelze zveřejňovat názory, a tudíž nelze ovlivnit veřejnou diskusi. Navíc může účast veřejnosti zahrnovat i další činnosti určené k formování nebo ovlivňování názoru veřejnosti nebo k podpoře akcí ze strany veřejnosti, včetně činností prováděných soukromými či veřejnými subjekty v souvislosti s otázkou veřejného zájmu, jako je organizace výzkumu, průzkumů, kampaní nebo jakýchkoli jiných kolektivních akcí nebo účast na nich.

- (23) Záležitostmi veřejného zájmu by se měly rozumět záležitosti důležité pro požívání základních práv. To zahrnuje oblasti, jako je genderová rovnost, ochrana před genderově podmíněným násilím a nediskriminace, ochrana právního státu, svoboda a pluralita sdělovacích prostředků. Měly by se jimi rozumět rovněž záležitosti týkající se kvality, bezpečnosti a dalších příslušných prvků zboží, výrobků nebo služeb v případech, kdy jsou tyto věci relevantní pro veřejné zdraví, bezpečnost, životní prostředí, klima nebo pro práva spotřebitelů a pracovníků. Čistě individuální spor mezi spotřebitelem a výrobcem nebo poskytovatelem služeb týkající se zboží, výrobku nebo služby by měl spadat pod pojem záležitosti veřejného zájmu pouze tehdy, obsahuje-li prvek veřejného zájmu, například jedná-li se o výrobek nebo službu, které nesplňují environmentální či bezpečnostní normy.
- (24) Činnosti určité fyzické nebo právnické osoby, která je veřejně činnou osobou, by měly být rovněž považovány za záležitosti veřejného zájmu, neboť na nich může mít veřejnost legitimní zájem. Avšak legitimní zájem není přítomen tam, kde jediným cílem výroku nebo činnosti týkající se dané osoby nebo subjektu je uspokojit zvědavost konkrétního publika ohledně podrobností soukromého života určité fyzické osoby.
- (25) Příkladem záležitostí veřejného zájmu mohou být záležitosti projednávané zákonodárným, výkonným nebo soudním orgánem nebo jakékoli jiné úřední řízení. Konkrétními příklady těchto záležitostí by mohly být právní předpisy týkající se norem v oblasti životního prostředí nebo bezpečnosti výrobků, licence z hlediska životního prostředí pro znečišťující továrnu nebo důl, nebo soudní řízení, jehož význam z právního hlediska přesahuje konkrétní případ, například řízení týkající se rovnosti, diskriminace na pracovišti, trestné činnosti proti životnímu prostředí či praní peněz.

- (26) Nařčení z korupce, podvodu, zpronevěry, praní peněz, vydírání, nátlaku, sexuálního obtěžování a genderově podmíněného násilí nebo z jiných forem zastrašování a trestné činnosti, včetně finanční kriminality a trestné činnosti proti životnímu prostředí, by měla být považována za záležitosti veřejného zájmu. Je-li dané protiprávní jednání záležitostí veřejného zájmu, nemělo by být relevantní, zda je podle vnitrostátního práva kvalifikováno jako trestný čin nebo správní delikt.
- (27) Za záležitosti veřejného zájmu by měly být rovněž považovány činnosti, jejichž cílem je ochrana hodnot zakotvených v článku 2 Smlouvy o EU, zásady nevměšování se do demokratických procesů a poskytování nebo usnadňování přístupu veřejnosti k informacím za účelem boje proti dezinformacím, včetně ochrany demokratických procesů před nepatřičným zasahováním.
- (28) Zneužívající soudní řízení proti účasti veřejnosti často zahrnují taktiky vedení sporu žalobcem a používané ve zlé víře, jako jsou volba příslušného soudu, uplatnění jednoho nebo více zcela nebo částečně neopodstatněných žalobních nároků, uplatňování nepřiměřených žalobních nároků, využívání taktik pro zdržování řízení nebo rozhodnutí o zastavení řízení v pozdní fázi řízení, zahájení několika řízení v podobné věci a způsobení nepřiměřených nákladů řízení žalovanému. Při určování toho, zda má soudní řízení zneužívající povahu, je třeba vzít v úvahu i minulé chování žalobce, a zejména případnou historii právního zastrašování. Tyto taktiky vedení sporu, jež jsou často spojeny s různými formami zastrašování, obtěžování či vyhrožování před zahájením soudního řízení nebo v jeho průběhu, žalobce využívá k jiným účelům než k dosažení přístupu ke spravedlnosti nebo ke skutečnému výkonu práva a jejich cílem je dosáhnout odrazujícího účinku vůči účasti veřejnosti v dané záležitosti.

- (29) Žalobní nároky uplatněné v rámci zneužívajícího soudního řízení proti účasti veřejnosti mohou být buď zcela, nebo částečně neopodstatněné. To znamená, že určitý žalobní nárok nemusí být nezbytně zcela neopodstatněný pro řízení, aby byl považován za zneužívající. Například i méně rozsáhlé porušení práv na ochranu osobnosti, které by mohlo vést k menšímu žalobnímu nároku na náhradu škody podle použitelného práva, může být stále zneužívající, pokud je požadována zjevně nepřiměřená částka nebo náprava. Na druhé straně pokud jsou žalobní nároky, které žalobce v soudním řízení uplatňuje, opodstatněné, nemělo by být takové řízení považováno pro účely této směrnice za zneužívající.
- (30) Mají-li strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti přeshraniční rozměr, zvyšuje to složitost a zhoršuje problémy, kterým žalovaní čelí, jelikož se musí zabývat řízeními v jiných jurisdikcích, někdy i v několika jurisdikcích najednou. To následně vede k dalším nákladům a další zátěži s ještě škodlivějšími důsledky. Věc by měla být považována za věc s přeshraničním dopadem, ledaže obě strany mají bydliště či sídlo ve stejném členském státě jako soud, u něhož bylo řízení zahájeno, a všechny ostatní prvky relevantní pro danou věc se nacházejí v tomto členském státě. Je na soudu, aby určil prvky relevantní pro danou situaci v závislosti na konkrétních okolnostech každého případu, případně rovněž s přihlédnutím ke konkrétnímu činu účasti veřejnosti nebo ke konkrétním prvkům svědčícím o možném zneužití, zejména pokud je zahájeno více řízení ve více než jedné jurisdikci. Toto určení soudem by mělo být provedeno bez ohledu na použité komunikační prostředky.

- (31) Žalovaní by měli mít možnost požádat o tyto procesní záruky: složení jistoty k pokrytí nákladů řízení a případných škod, zamítnutí zjevně neopodstatněných žalobních návrhů v rané fázi a prostředky nápravy, přiznání nákladů a sankce nebo jiná rovnocenně účinná vhodná opatření. Tyto procesní záruky by měly být uplatňovány v souladu s právem na účinnou právní ochranu a na spravedlivý proces, jak je uvedeno v článku 47 Listiny, přičemž je na úvaze soudu, aby v jednotlivých případech posoudil odpovídajícím způsobem danou věc, a tudíž je mu umožněno zjevně neopodstatněné žalobní návrhy zamítnout v rané fázi, aniž by byl omezen účinný přístup ke spravedlnosti.
- (32) Členské státy by měly zajistit, aby fyzické nebo právnické osoby, proti nimž bylo zahájeno soudní řízení z důvodu jejich zapojení se do účasti veřejnosti, měly k dispozici všechny procesní záruky stanovené v této směrnici a aby výkon těchto záruk nebyl nepřiměřeně náročný. Je na vnitrostátním právu, aby zavedlo nebo ponechalo v platnosti zvláštní pravidla týkající se postupu, formy a metod, jak by měl soud, jemuž byla věc předložena, vyřizovat žádosti o procesní záruky. Členské státy by například mohly uplatňovat stávající občanskoprávní procesní pravidla pro nakládání s důkazy s cílem posoudit, zda jsou splněny podmínky pro uplatnění procesních záruk, nebo by mohly v tomto ohledu stanovit zvláštní pravidla.

- (33) Členské státy mohou k zajištění toho, aby byly žádosti o složení jistoty a o zamítnutí v rané fázi řešeny zrychleným způsobem, stanovit lhůty, v nichž se má konat jednání nebo v nichž má soud rozhodnout. Mohou dále přijmout režimy podobné řízením souvisejícím s předběžnými opatřeními. Za účelem co nejrychlejšího ukončení řízení by členské státy mohly v souladu se svým vnitrostátním právem procesním usilovat o zajištění toho, aby v případech, kdy žalovaný požádal o prostředky nápravy podle této směrnice, bylo rozhodnutí o této žádosti přijato zrychleným způsobem, včetně využití již existujících řízení pro zrychlené projednání podle vnitrostátního práva.
- (34) V některých zneužívajících soudních řízeních proti účasti veřejnosti žalobci záměrně berou zpět žaloby nebo mění žalobní návrhy či tvrzení s cílem zabránit přiznání náhrady nákladů straně úspěšné v řízení. Tato právní taktika by mohla v některých členských státech ponechat žalovaného bez možnosti dosáhnout náhrady nákladů řízení. Taková zpětvzetí nebo změny, jsou-li stanoveny ve vnitrostátním právu, a aniž je dotčeno právo stran disponovat řízením, by tudíž neměly mít vliv na možnost žalovaného požádat o prostředky nápravy proti zneužívajícím soudním řízením proti účasti veřejnosti v souladu s vnitrostátním právem. Tím by neměla být dotčena možnost členských států stanovit, že procesní záruky mohou být přijaty z moci úřední.

- (35) Za účelem zajištění účinnější úrovně ochrany by sdružení, organizace, odborové svazy a další subjekty, které mají v souladu s kritérii stanovenými vnitrostátním právem oprávněný zájem na ochraně nebo podpoře práv osob zapojených do účasti veřejnosti, měly mít možnost podporovat žalovaného v soudních řízeních zahájených v souvislosti s účastí veřejnosti, a to se souhlasem žalovaného. Tato podpora by měla zajistit, aby v takových řízeních mohly být využity zvláštní odborné znalosti těchto subjektů, což soudu pomůže při posuzování toho, zda je případ zneužívající, nebo zda je žalobní návrh zjevně neopodstatněný. Tato podpora by mohla mít například podobu poskytnutí informací relevantních pro daný případ, intervence ve prospěch žalovaného v soudním řízení nebo jakékoli jiné formy stanovené vnitrostátním právem. Podmínky, za nichž by nevládní organizace mohly podporovat žalovaného, a procesní požadavky na tuto podporu, jako jsou případné lhůty, by se měly řídit vnitrostátním právem. Tím by neměla být dotčena stávající práva na zastupování a intervenci zaručená jinými unijními nebo vnitrostátními právními předpisy. Členské státy, které nemají kritéria pro oprávněný zájem, mohou souhlasit s tím, že subjekty obecně mohou žalovanému poskytnout podporu v souladu se směrnicí.

- (36) S cílem poskytnout žalovanému další záruku by měla existovat možnost složení jistoty k pokrytí odhadovaných nákladů řízení, které mohou zahrnovat náklady na právní zastoupení vzniklé žalovanému, a stanoví-li tak vnitrostátní právo, odhadovanou náhradu škody. Je však nezbytné dosáhnout rovnováhy mezi uvedeným opatřením a právem žalobce na přístup ke spravedlnosti. Soud, kterému je věc předložena, by měl mít možnost zvážit, zdaje vhodné, aby žalobce složil jistotu, existují-li prvky, které naznačují, že řízení je zneužívající, nebo pokud existuje riziko, že žalovanému nebude uhrazeno, nebo s ohledem na ekonomickou situaci stran nebo jiná podobná kritéria stanovená ve vnitrostátním právu. Přiznání jistoty nepředstavuje rozsudek ve věci samé, nýbrž slouží jako zajišťovací opatření s cílem zaručit účinky konečného rozhodnutí, v němž se konstatuje, že se jedná o zneužití řízení, a pokrýt náklady nebo, je-li to stanoveno ve vnitrostátním právu, i případné škody způsobené žalovanému, zejména pokud existuje riziko nenapravitelné újmy. O tom, zda by složení jistoty měl soud přikázat z vlastního podnětu nebo na žádost žalovaného, by měly rozhodnout členské státy. Pokud tak stanoví vnitrostátní právo, mělo by být možné poskytnout jistotu v kterékoli fázi soudního řízení.

- (37) Rozhodnutí o zamítnutí v rané fázi by mělo být rozhodnutím ve věci samé po náležitém posouzení. Členské státy by měly přijmout nová pravidla nebo uplatňovat stávající pravidla podle vnitrostátního práva, aby soud mohl rozhodnout, že zamítne zjevně neopodstatněné žalobní návrhy, jakmile obdrží informace nezbytné k odůvodnění rozhodnutí. K takovému zamítnutí by mělo dojít v co nejranější fázi řízení, ale tento okamžik by mohl nastat kdykoli během řízení v závislosti na tom, kdy soud tyto informace obdržel, a to v souladu s vnitrostátním právem. Možnost rozhodnout kladně o zamítnutí v rané fázi nevylučuje použití vnitrostátních pravidel, která vnitrostátním soudům umožňují posoudit přípustnost žaloby ještě před zahájením řízení.
- (38) Pokud žalovaný požádal o zamítnutí žalobního návrhu jako zjevně neopodstatněného, měl by příslušný soud tuto žádost projednat zrychleně v souladu s vnitrostátním právem, aby urychlil posouzení toho, zda je žalobní návrh zjevně neopodstatněný, s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem daného případu.
- (39) V souladu s obecnými zásadami občanského soudního řízení nese žalobce, který podal žalobní návrh vůči fyzické nebo právnické osobě, které jsou zapojeny do účasti veřejnosti, důkazní břemeno, že tento návrh je opodstatněný. Pokud žalovaný požádal o zamítnutí v rané fázi, měl by mít žalobce s cílem zabránit zamítnutí v rané fázi povinnost žalobu odůvodnit alespoň v takovém rozsahu, aby soud mohl dospět k závěru, že žalobní návrh není zjevně neopodstatněný.
- (40) Proti rozhodnutí, kterým se žádosti o zamítnutí v rané fázi vyhovuje, by mělo být možné podat opravný prostředek. Proti rozhodnutí, kterým se žádost o zamítnutí v rané fázi zamítá, by rovněž mohl být podán opravný prostředek v souladu s vnitrostátním právem.

- (41) Pokud soud shledal, že řízení je zneužívající, měly by náklady zahrnovat veškeré druhy nákladů řízení dostupné podle vnitrostátního práva, včetně plných nákladů na právní zastoupení vzniklých žalovanému, ledaže jsou tyto náklady nepřiměřené. Pokud vnitrostátní právo nestanoví plné přiznání nákladů na právní zastoupení jdoucí nad rámec toho, co je stanoveno v tabulkách zákonných poplatků, měly by členské státy zajistit, aby žalobce nesl tyto náklady v plné výši na základě jiných nástrojů dostupných podle vnitrostátního práva. Plná výše nákladů na právní zastoupení by však neměla být přiznána, pokud jsou tyto náklady mimořádné, například pokud byla dohodnuta nepřiměřená odměna. Soud by měl vydávat rozhodnutí o nákladech v souladu s vnitrostátním právem.
- (42) Hlavním cílem, kvůli kterému je třeba soudům udělit možnost ukládat sankce nebo jiná rovnocenně účinná vhodná opatření, je odradit potenciální žalobce od zahajování zneužívajících soudních řízení proti účasti veřejnosti. Jiná vhodná opatření, včetně vyplacení náhrady škody nebo zveřejnění soudního rozhodnutí, pokud tak stanoví vnitrostátní právo, by měla být stejně účinná jako sankce. Pokud soud shledal, že řízení je zneužívající, měly by být tyto sankce nebo jiná rovnocenně účinná vhodná opatření stanoveny případ od případu, měly by být přiměřené povaze a prvkům svědčícím o zjištěném zneužití a měly by zohledňovat možnost škodlivého nebo odrazujícího účinku tohoto soudního řízení na účast veřejnosti nebo na hospodářskou situaci žalobce, který využil nerovnováhy sil. O tom, jak mají být jakékoli peněžní částky vyplaceny, by měly rozhodovat členské státy.

- (43) V přeshraničním kontextu je rovněž důležité rozpoznat hrozbu, kterou představují strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti vedená ve třetích zemích proti novinářům, obráncům lidských práv a dalším osobám zapojených do účasti veřejnosti, které mají bydliště či sídlo v Unii. Strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti mohou způsobovat přiznání nepřiměřené náhrady škody vůči osobám, které jsou zapojeny do účasti veřejnosti. Soudní řízení ve třetích zemích jsou pro osoby, proti nimž jsou strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti vedena, složitější a nákladnější. K ochraně demokracie a práva na svobodu projevu a informací v Unii a dále s cílem zabránit tomu, aby záruky poskytované touto směrnicí byly mařeny pomocí uchýlování se k soudním řízením v jiných jurisdikcích, je důležité poskytovat ochranu rovněž před zjevně neopodstatněnými žalobními návrhy a zneužívajícími soudními řízeními proti účasti veřejnosti ve třetích zemích. Členské státy by měly mít možnost se rozhodnout, zda odepřou uznání a výkon rozhodnutí třetí země jako zjevně odporující veřejnému pořádku (*ordre public*), nebo na základě samostatného důvodu pro odepření.

- (44) Tato směrnice vytváří nové zvláštní kritérium pro určení příslušnosti s cílem zajistit, aby osoby s bydlištěm či sídlem v Unii, proti nimž je vedeno strategické soudní řízení proti účasti veřejnosti, měly v Unii k dispozici účinnou právní ochranu proti zneužívajícím soudním řízením proti účasti veřejnosti zahájeným u soudu třetí země žalobcem s bydlištěm či sídlem mimo Unii. To by mělo platit bez ohledu na vydané rozhodnutí, nebo na konečné rozhodnutí, neboť osoby, proti nimž je vedeno strategické soudní řízení proti účasti veřejnosti, mohou utrpět škodu a mohou jim vzniknout náklady od zahájení soudního řízení, a to i v případě, že rozhodnutí nebylo vydáno, například v případě zpětvzetí žaloby. Členské státy by však měly mít možnost se rozhodnout omezit výkon příslušnosti v době, kdy řízení ve třetí zemi stále probíhá, a to v souladu s vnitrostátním právem, například stanovením přerušení řízení v daném členském státě. Toto zvláštní kritérium pro určení příslušnosti umožňuje osobám s bydlištěm či sídlem v Unii, proti nimž je strategické soudní řízení proti účasti veřejnosti namířeno, domáhat se u soudů svého bydliště či sídla náhrady škody a nákladů, které vznikly nebo jejichž vznik lze důvodně očekávat v souvislosti s řízeními vedenými u soudů třetí země. Cílem tohoto zvláštního kritéria pro určení příslušnosti je odrazovat od strategických soudních řízení proti účasti veřejnosti vedených ve třetích zemích proti osobám s bydlištěm či sídlem v Unii a mělo by být umožněno vymáhat rozhodnutí vydaná v těchto řízeních například tehdy, má-li žalobce s bydlištěm či sídlem mimo Unii majetek v Unii. Ustanovení této směrnice týkající se uvedeného zvláštního kritéria pro určení příslušnosti by se nemělo týkat rozhodného práva ani hmotného práva v oblasti náhrady škody jako takové.
- (45) Tato směrnice by neměla mít vliv na použití dvoustranných a vícestranných úmluv a dohod mezi třetím státem a Unií nebo členským státem uzavřených před dnem vstupu této směrnice v platnost, včetně Luganské úmluvy z roku 2007, a to v souladu s článkem 351 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“).

- (46) Členské státy by měly zpřístupnit informace o dostupných procesních zárukách, opravných prostředcích a stávajících podpůrných opatřeních na jednotném kontaktním místě (tzv. „one-stop-shop“) s cílem poskytnout osobám, proti nimž jsou strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti vedena, snadný a bezplatný přístup k specializovaným informacím, a pomoci jim tak nalézt všechny relevantní informace. Pro strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti je typické, že u osob, proti nimž jsou vedena, vedou k vážným finančním dopadům a psychické újmě a újmě na pověsti. Způsobení takové újmy je jedním z cílů těch, kteří zahajují soudní řízení proti účasti veřejnosti, při zahájení zneužívajícího soudního řízení proti účasti veřejnosti. Informace poskytované jednotným kontaktním místem by proto měly zahrnovat stávající mechanismy podpory, například informace o příslušných organizacích a sdruženích, jež poskytují právní nebo finanční pomoc a psychologickou podporu osobám, proti nimž jsou strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti vedena. Tato směrnice nestanoví, jakou formu má mít jednotné kontaktní místo.
- (47) Cílem zveřejňování příslušných soudních rozhodnutí je zvýšit povědomí o strategických soudních řízeních proti účasti veřejnosti a poskytnout zdroj informací o těchto soudních řízeních soudům, právním odborníkům a široké veřejnosti. Zveřejňování by mělo být v souladu s unijními a vnitrostátními právními předpisy o ochraně osobních údajů a mohlo by být zajištěno vhodnými kanály, jako jsou stávající justiční databáze nebo evropský portál e-justice. S cílem omezit administrativní zátěž by členské státy měly mít alespoň povinnost zveřejňovat rozsudky vnitrostátních odvolacích soudů nebo soudů nejvyššího stupně.

- (48) Druh údajů shromažďovaných členskými státy podle této směrnice, jsou-li k dispozici, zahrnuje omezený počet klíčových prvků, jako je počet zneužívajících soudních řízení proti účasti veřejnosti roztržiděných podle druhů žalovaných a žalobců a podle druhů žalobních návrhů, které jsou použity k zahájení takových soudních řízení. Tyto údaje jsou potřebné pro sledování výskytu a růstu počtu strategických soudních řízení proti účasti veřejnosti v Unii, poskytují informace orgánům a dalším příslušným zúčastněným stranám, jež jim umožní kvantifikovat strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti a lépe jim porozumět, a pomáhají jim poskytovat nezbytnou podporu pro osoby, proti nimž jsou strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti vedena. Dostupnost údajů by byla usnadněna digitalizací soudnictví.
- (49) Doporučení Komise (EU) 2022/758⁵ je určeno členskými státy a poskytuje komplexní soubor opatření, včetně vzdělávání, zvyšování informovanosti, podpory osob, proti nimž se zneužívající soudní řízení proti účasti veřejnosti vedou, shromažďování údajů o soudních řízeních proti účasti veřejnosti a vykazování a monitorování soudních řízeních proti účasti veřejnosti. Při přípravě zprávy o uplatňování této směrnice, a rovněž s přihlédnutím k vnitrostátnímu kontextu každého členského státu, včetně provádění doporučení Komise (EU) 2022/758, by Komise měla vypracovat samostatné shrnutí zprávy ve snadno přístupném formátu, které by mělo obsahovat klíčové informace o používání záruk stanovených v této směrnici v členských státech. Komise by měla zprávu i shrnutí zveřejnit vhodnými prostředky, včetně evropského portálu e-justice.

⁵ Doporučení Komise (EU) 2022/758 ze dne 27. dubna 2022 o ochraně novinářů a obránců lidských práv, kteří se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategické žaloby proti účasti veřejnosti“) (Úř. věst. L 138, 17.5.2022, s. 30).

- (50) Touto směrnicí by neměla být dotčena ochrana, kterou by fyzickým a právnickým osobám, které jsou zapojeny do účasti veřejnosti, měly poskytovat jiné nástroje práva Unie, jež stanoví příznivější pravidla. Především není cílem této směrnice snížit nebo omezit práva, jako je právo na svobodu projevu a informací, nebo snížit ochranu poskytovanou směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937⁶, dle jejího provedení ve vnitrostátním právu. Pokud jde o situace spadající do působnosti této směrnice i do působnosti směrnice (EU) 2019/1937, měla by se uplatnit ochrana poskytovaná oběma akty.
- (51) V případech strategických soudních řízení proti účasti veřejnosti mohou být relevantní pravidla týkající se příslušnosti a rozhodného práva v případech stanovených v nařízeních (EU) č. 1215/2012 a (ES) č. 864/2007. Je proto důležité, aby jakýkoli budoucí přezkum těchto nařízení rovněž posoudil aspekty pravidel týkajících se příslušnosti a rozhodného práva, specifických pro strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti.
- (52) Tato směrnice je v souladu se základními právy, Listinou a obecnými zásadami práva Unie. Tato směrnice by proto měla být vykládána a prováděna v souladu s těmito základními právy, včetně práva na svobodu projevu a informací, jakož i práv na účinnou právní ochranu, spravedlivý proces a přístup ke spravedlnosti. Při provádění této směrnice by všechny dotčené orgány veřejné moci měly v situacích, kdy dochází k rozporu mezi jednotlivými příslušnými základními právy, usilovat v souladu se zásadou proporcionality o dosažení spravedlivé rovnováhy mezi dotčenými právy.

⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie (Úř. věst. L 305, 26.11.2019, s. 17).

- (53) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o EU a Smlouvě o fungování EU, se Dánsko neúčastní přijímání této směrnice a tato směrnice pro něj není závazná ani použitelná.
- (54) V souladu s článkem 3 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, oznámilo Irsko dopisem ze dne 6. července 2022 své přání účastnit se přijímání a používání této směrnice.
- (55) Jelikož cílů této směrnice nemůže být z důvodu rozdílů mezi vnitrostátními procesními právními předpisy uspokojivě dosaženo členskými státy, ale spíše jich může být z toho důvodu, že tato směrnice stanoví společné minimální normy pro vnitrostátní procesní záruky v přeshraničních občanskoprávních a obchodněprávních věcech, lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o EU. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

Kapitola I

Obecná ustanovení

Článek 1

Předmět

Tato směrnice stanoví záruky proti zjevně neopodstatněným žalobním návrhům nebo zneužívajícím soudním řízením v občanskoprávních věcech s přeshraničním dopadem, zahájeným proti fyzickým a právnickým osobám proto, že jsou zapojeny do účasti veřejnosti.

Článek 2

Oblast působnosti

Tato směrnice se vztahuje na občanskoprávní nebo obchodněprávní věci s přeshraničním dopadem, které jsou předmětem občanskoprávního řízení, včetně předběžných a zajišťovacích opatření a protinávrhů, bez ohledu na povahu soudu. Nepoužije se zejména na daňové, celní či správní věci ani na odpovědnost státu za jednání a opomenutí při výkonu státní moci (*acta iure imperii*). Tato směrnice se nevztahuje na trestní věci ani na rozhodčí řízení a nedotýká se trestního práva procesního.

Článek 3
Minimální požadavky

1. Členské státy mohou přijmout nebo ponechat v platnosti ustanovení, která jsou příznivější pro ochranu osob zapojených do účasti veřejnosti před zjevně neopodstatněnými žalobními návrhy nebo zneužívajícími soudními řízeními proti účasti veřejnosti v občanskoprávních věcech, včetně vnitrostátních ustanovení poskytujících účinnější procesní záruky týkající se práva na svobodu projevu a informací.
2. Provádění této směrnice nesmí být v žádném případě důvodem ke snížení úrovně záruk, které členské státy již poskytují ve věcech upravených touto směrnicí.

Článek 4
Definice

Pro účely této směrnice se rozumí:

- 1) „účasti veřejnosti“ pronesení jakéhokoli výroku nebo provádění jakékoliv činnosti, fyzickou či právnickou osobou při výkonu práva na svobodu projevu a informací, svobodu umění a věd nebo svobodu shromažďování a sdružování a jakékoli přípravné, podpůrné nebo pomocné činnosti s tím přímo spojené, které se týkají veřejného zájmu;

- 2) „záležitostí veřejného zájmu“ každá záležitost, která ovlivňuje veřejnost natolik, že by na ní mohla mít veřejnost legitimní zájem, například v těchto oblastech:
- a) základní práva, veřejné zdraví, bezpečnost, životní prostředí nebo klima;
 - b) činnosti určité fyzické nebo právnické osoby, která je veřejně činná ve veřejném nebo soukromém sektoru;
 - c) záležitosti, které jsou předmětem projednávání nebo přezkumu ze strany zákonodárného, výkonného nebo soudního orgánu, nebo jakékoli jiné úřední řízení;
 - d) nařčení z korupce, podvodu či jakéhokoli jiného trestného činu nebo správních deliktů v souvislosti s těmito záležitostmi;
 - e) činnosti zaměřené na ochranu hodnot zakotvených v článku 2 Smlouvy o Evropské unii, včetně ochrany demokratických procesů před nepatřičnými zásahy, zejména bojem proti dezinformacím;
- 3) „zneužívajícími soudními řízeními proti účasti veřejnosti“ soudní řízení, která nejsou vedena za účelem skutečného uplatnění nebo výkonu práva, ale jejich hlavním účelem je zabránění účasti veřejnosti, její omezení či sankcionování, často zneužívající nerovnováhu sil mezi stranami, a v nichž jsou uplatňovány neopodstatněné žalobní nároky. Známkami tohoto účelu mohou být například:
- a) nepřiměřená, nadměrná nebo neodůvodněná povaha žalobního nároku nebo jeho části, včetně nepřiměřené hodnoty sporu;

- b) existence několika řízení zahájených žalobcem nebo přidruženými stranami v souvislosti s podobnými záležitostmi;
- c) zastrašování, obtěžování nebo vyhrožování ze strany žalobce nebo jeho zástupců před řízením či v průběhu řízení, jakož i podobné chování žalobce v podobných nebo souběžných věcech;
- d) použití procesní taktiky ve zlé víře, jako je zdržování řízení, podvodný nebo zneužívající výběr jurisdikce („forum shopping“) nebo provedení úkonů vedoucích k zastavení řízení v pozdější fázi řízení ve zlé víře.

Článek 5

Věci s přeshraničním dopadem

1. Pro účely této směrnice by věc měla být považována za věc s přeshraničním dopadem, ledaže obě strany mají bydliště či sídlo ve stejném členském státě jako soud, u něhož bylo řízení zahájeno, a všechny ostatní prvky relevantní pro danou situaci se nacházejí pouze v tomto členském státě.
2. Bydliště či sídlo se stanoví v souladu s nařízením (EU) č. 1215/2012.

Kapitola II

Obecná pravidla upravující procesní záruky

Článek 6

Žádosti o přiznání procesních záruk

1. Členské státy zajistí, aby v případě, že je zahájeno soudní řízení proti fyzickým či právnickým osobám proto, že jsou zapojeny do účasti veřejnosti, tyto osoby mohly požádat v souladu s vnitrostátním právem o:
 - a) složení jistoty, jak je stanovena v článku 10;
 - b) zamítnutí zjevně neopodstatněných žalobních návrhů v rané fázi, jak je stanoveno v kapitole III;
 - c) prostředky nápravy proti zneužívajícím soudním řízením proti účasti veřejnosti, jak jsou stanoveny v kapitole IV.
2. Členské státy mohou stanovit, že opatření týkající se procesních záruk, jak jsou stanoveny v kapitolách III a IV, může soud, kterému byla věc předložena, přijmout z moci úřední.

Článek 7

Zrychlené vyřizování žádostí o procesní záruky

1. Členské státy zajistí, aby žádosti podle čl. 6 odst. 1 písm. a) a b) byly vyřizovány zrychleným způsobem v souladu s vnitrostátním právem, přičemž se zohlední okolnosti daného případu, právo na účinnou právní ochranu a právo na spravedlivý proces.
2. Členské státy zajistí, aby žádosti podle čl. 6 odst. 1 písm. c) mohly být vyřizovány rovněž zrychleným způsobem, tam kde je to možné, v souladu s vnitrostátním právem, přičemž se zohlední okolnosti dané věci, právo na účinnou právní ochranu a právo na spravedlivý proces.

Článek 8

Dodatečná změna žalobního návrhu nebo tvrzení

Členské státy zajistí, aby v soudních řízeních proti fyzickým či právnickým osobám proto, že jsou zapojeny do účasti veřejnosti, žádné dodatečné změny žalobních návrhů či tvrzení učiněné žalobcem, včetně zpětvzetí žalob, neměly vliv na možnost žalovaného uplatnit prostředky nápravy, jak jsou stanoveny v kapitole IV, a to v souladu s vnitrostátním právem.

Prvním pododstavcem není dotčen čl. 6 odst. 2.

Článek 9

Podpora žalovaného v soudním řízení

Členské státy zajistí, aby soud, u něhož bylo zahájeno soudní řízení proti fyzickým nebo právnickým osobám proto, že jsou zapojeny do účasti veřejnosti, mohl uznat, že sdružení, organizace, odborové svazy a jiné subjekty, které mají v souladu s kritérii stanovenými jejich vnitrostátním právem oprávněný zájem na ochraně nebo prosazování práv osob, které jsou zapojeny do účasti veřejnosti, mohou žalovaného s jeho souhlasem podpořit nebo poskytnout informace v tomto řízení v souladu s vnitrostátním právem.

Článek 10

Jistota

Členské státy zajistí, aby v soudních řízeních proti fyzickým či právnickým osobám proto, že jsou zapojeny do účasti veřejnosti, mohl soud, kterému byla věc předložena, požadovat, aniž by bylo dotčeno právo na přístup ke spravedlnosti, aby žalobce složil jistotu k pokrytí odhadovaných nákladů řízení, jež mohou zahrnovat náklady na právní zastoupení vzniklé žalovanému, a, je-li to stanoveno ve vnitrostátním právu, náhradu škody.

Kapitola III

Zamítnutí zjevně neopodstatněných žalobních návrhů v rané fázi

Článek 11

Zamítnutí v rané fázi

Členské státy zajistí, aby soudy mohly po náležitém posouzení zamítnout žalobní návrhy proti účasti veřejnosti jako zjevně neopodstatněné v co nejranější fázi řízení, a to v souladu s vnitrostátním právem.

Článek 12

Důkazní břemeno a odůvodňování žalobních návrhů

1. Důkazní břemeno ohledně opodstatněnosti žalobního návrhu leží na žalobci, který podal žalobu.
2. Členské státy zajistí, aby v případě, kdy žalovaný podal žádost o zamítnutí v rané fázi, měl žalobce povinnost odůvodnit žalobní návrh tak, aby byl soud schopen posoudit, zda není zjevně neopodstatněný.

Článek 13

Opravný prostředek

Členské státy zajistí, aby proti rozhodnutí, kterým se žádosti o zamítnutí v rané fázi podle článku 11 vyhovuje, bylo možné podat opravný prostředek.

Kapitola IV

Prostředky nápravy proti zneužívajícím soudním řízením proti účasti veřejnosti

Článek 14

Přiznání náhrady nákladů

1. Členské státy zajistí, aby žalobci, který podal návrh na zahájení zneužívajícího soudního řízení proti účasti veřejnosti, mohlo být nařízeno nést veškeré druhy nákladů řízení, jejichž uhrazení může být podle vnitrostátního práva přiznáno, včetně plných nákladů na právní zastoupení vzniklých žalovanému, ledaže jsou tyto náklady nepřiměřené.
2. Pokud vnitrostátní právo nezaručuje plné přiznání náhrady nákladů na právní zastoupení jdoucí nad rámec toho, co je stanoveno v tabulkách zákonných poplatků, členské státy zajistí, že budou tyto náklady v plné výši uhrazeny jinými prostředky dostupnými podle vnitrostátního práva, ledaže jsou tyto náklady nepřiměřené.

Článek 15

Sankce nebo jiná rovnocenně účinná vhodná opatření

Členské státy zajistí, aby soudy, u nichž bylo zahájeno zneužívající soudní řízení proti účasti veřejnosti, mohly straně, která návrh na zahájení řízení podala, uložit účinné, přiměřené a odrazující sankce nebo jiná rovnocenně účinná vhodná opatření, včetně uhrazení náhrady škody nebo zveřejnění soudního rozhodnutí, pokud tak stanoví vnitrostátní právo.

Kapitola V

Ochrana před rozhodnutími soudů třetích zemí

Článek 16

Důvody pro odepření uznání a výkonu rozhodnutí soudu třetí země

Členské státy zajistí, aby uznání a výkon rozhodnutí třetí země v soudním řízení proti účasti veřejnosti fyzickou nebo právnickou osobou s bydlištěm nebo sídlem ve členském státě byly odepřeny, pokud je toto řízení považováno za zjevně neopodstatněné nebo zneužívající podle práva členského státu, v němž je o uznání nebo výkon požádáno.

Článek 17

Příslušnost pro žaloby týkající se řízení ve třetích zemích

1. Pokud bylo žalobcem s bydlištěm či sídlem mimo Unii u soudu třetí země zahájeno zneužívající soudní řízení proti účasti veřejnosti, vedené proti fyzické či právnické osobě s bydlištěm či sídlem v členském státě, členské státy zajistí, aby se tyto osoby mohly u soudů svého místa bydliště či sídla domáhat náhrady škody a uhrazení nákladů vzniklých v souvislosti s danými řízeními u soudu třetí země.
2. Členské státy se však mohou rozhodnout omezit uplatňovat svou soudní příslušnost podle odstavce 1 v době, kdy řízení ve třetí zemi stále probíhá.

Kapitola VI

Závěrečná ustanovení

Článek 18

Vztah k dvoustranným a vícestranným úmluvám a dohodám

Tato směrnice nemá vliv na použití dvoustranných a vícestranných úmluv a dohod mezi třetím státem a Unií nebo členským státem uzavřených před dnem ... [den vstupu této směrnice v platnost].

Článek 19

Informace a transparentnost

1. Členské státy zajistí, aby fyzické nebo právnické osoby zapojené do účasti veřejnosti uvedené v článku 6 měly podle potřeby přístup k informacím o dostupných procesních zárukách a prostředcích nápravy a stávajících podpůrných opatřeních, jako jsou právní pomoc a finanční a psychologická podpora, jsou-li k dispozici.

Informace uvedené v prvním pododstavci zahrnují veškeré dostupné informace o osvětových kampaních, případně ve spolupráci s příslušnými organizacemi občanské společnosti a dalšími zúčastněnými stranami.

Uvedené informace jsou poskytovány na jediném místě ve snadno přístupném formátu prostřednictvím vhodného kanálu, jako je informační středisko, stávající kontaktní místo nebo elektronická brána, včetně evropského portálu e-justice.

2. Členské státy zajistí, aby právní pomoc v přeshraničním občanskoprávním řízení byla poskytována v souladu se směrnicí Rady 2003/8/ES⁷.
3. Členské státy zveřejní ve snadno přístupném a elektronickém formátu veškerá pravomocná rozhodnutí vydaná jejich vnitrostátními odvolacími soudy nebo soudy nejvyššího stupně v souvislosti s řízeními spadajícími do oblasti působnosti této směrnice. Zveřejnění se provede v souladu s vnitrostátním právem.

Článek 20

Shromažďování údajů

Členské státy každoročně předkládají Komisi údaje, jsou-li k dispozici, týkající se žádostí a rozhodnutí uvedených v kapitolách II, III, IV a V, pokud možno v souhrnné podobě, ohledně:

- a) počtu zneužívajících soudních řízení proti účasti veřejnosti zahájených v příslušném roce;
- b) počtu soudních řízení rozdělených podle druhu žalovaného a žalobce;
- c) druhích žalobních návrhů podaných na základě této směrnice.

⁷ Směrnice Rady 2003/8/ES ze dne 27. ledna 2003 o zlepšení přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech stanovením minimálních společných pravidel pro právní pomoc v těchto sporech (Úř. věst. L 26, 31.1.2003, s. 41).

Článek 21

Přezkum

Členské státy poskytnou Komisi do ... [šest let od vstupu této směrnice v platnost] dostupné údaje ohledně uplatňování této směrnice, zejména dostupné údaje o tom, jak osoby, proti nimž jsou soudní řízení proti účasti veřejnosti namířena, využívají záruky stanovené v této směrnici.

Na základě poskytnutých informací Komise do ... [sedm let od vstupu této směrnice v platnost] a poté alespoň každých pět let, předloží Evropskému parlamentu a Radě zprávu o uplatňování této směrnice. V této zprávě se posoudí vývoj v oblasti zneužívajících soudních řízení proti účasti veřejnosti a dopad této směrnice v členských státech s přihlédnutím k vnitrostátním souvislostem v každém členském státě, včetně provádění doporučení Komise (EU) 2022/758. V případě potřeby se ke zprávě připojí návrhy na změnu této směrnice. Tyto zprávy Komise se zveřejní.

Článek 22

Provedení ve vnitrostátním právu

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do ... [dva roky ode dne vstupu této směrnice v platnost]. Neprodleně o nich informují Komisi.

Tyto předpisy přijaté členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

2. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 23

Vstup v platnost

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 24

Určení

Tato směrnice je určena členskými státy.

V Bruselu dne

Za Evropský parlament
předsedkyně

Za Radu
předseda/předsedkyně